

PROSTOR

18 [2010] 1 [39]

ZNANSTVENI ČASOPIS ZA ARHITEKTURU I URBANIZAM
A SCHOLARLY JOURNAL OF ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

POSEBNI OTISAK / SEPARAT | OFFPRINT

ZNANSTVENI PRILOZI | SCIENTIFIC PAPERS

152-165 **VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ**

**STAMBENE ZGRADE ARHITEKTA FRANE GOTOVCA
NA SPINUTU U SPLITU**

PREGLEDNI ZNANSTVENI ČLANAK
UDK 711.6:728.1(497.5 Split)"19"F.GOTOVAC

ARCHITECT FRANO GOTOVAC'S RESIDENTIAL
BUILDINGS IN SPLIT'S SPINUT QUARTER

SUBJECT REVIEW
UDC 711.6:728.1(497.5 Split)"19"F.GOTOVAC

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU, ARHITEKTONSKI FAKULTET
UNIVERSITY OF ZAGREB, FACULTY OF ARCHITECTURE

ISSN 1330-0652
CODEN PORREV
UDK/UDC 71/72
18[2010] 1[39]
1-266
1-6[2010]

SL. 1. IZGLJED STAMBENE ZGRADE A-1 NEPOSREDNO NAKON GRADNJE, FOTOGRAFIJA
FIG. 1 RESIDENTIAL BUILDING A-1 IMMEDIATELY AFTER CONSTRUCTION, PHOTO

VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ

SVEUČILIŠTE U SPLITU
 GRAĐEVINSKO-ARHITEKTONSKI FAKULTET
 HR – 21000 SPLIT, MATICE HRVATSKE 15

PREGLEDNI ZNAJSTVENI ČLANAK

UDK 711.6:728.1(497.5 SPLIT)“19”F.GOTOVAC

TEHNIČKE ZNAJSTOSI / ARHITEKTURA I URBANIZAM

2.01.01 – ARHITEKTONSKO PROJEKTIRANJE

2.01.04 – POVIJEST I TEORIJA ARHITEKTURE
 I ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLIJEĐA

ČLANAK PRIMLJEN / PRIHVACEN: 13. 3. 2010. / 1. 6. 2010.

UNIVERSITY OF SPLIT
 FACULTY OF CIVIL ENGINEERING AND ARCHITECTURE
 HR – 21000 SPLIT, 15 MATICE HRVATSKE STREET

SUBJECT REVIEW

UDC 711.6:728.1(497.5 SPLIT)“19”F.GOTOVAC

TECHNICAL SCIENCES / ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

2.01.01 – ARCHITECTURAL DESIGN

2.01.04 – HISTORY AND THEORY OF ARCHITECTURE
 AND PRESERVATION OF THE BUILT HERITAGE

ARTICLE RECEIVED / ACCEPTED: 13. 3. 2010. / 1. 6. 2010.

STAMBENE ZGRADE ARHITEKTA FRANE GOTOVCA NA SPINUTU U SPLITU

ARCHITECT FRANO GOTOVAC'S RESIDENTIAL BUILDINGS IN SPLIT'S SPINUT QUARTER

GOTOVAC, FRANO
KINESKI ZID
 MODERNA
 SPINUT
 SPLIT

GOTOVAC, FRANO
KINESKI ZID (GREAT WALL OF CHINA) BUILDING
 MODERNISM
 SPINUT QUARTER
 SPLIT

Članak analizira zgrade arhitekta Frane Gotovca podignute 1970.-1980. godine na sjevernom dijelu Spinuta. Tim je zgradama Gotovac učinio bitan otklon u oblikovanju zgrada kolektivnog stanovanja velikog volumena u odnosu na tadašnju uobičajenu projektantsku praksu. Gotovac je pridonio organizaciji i urbanističkom oblikovanju stambenih naselja visoke gustoće stanovanja u usporedbi s naseljima toga vremena.

The paper gives an analysis buildings designed by architect Fran Gotovac and erected in 1970 -1980 in the northern part of Spinut. By designing these buildings as large-scale collective housing projects Gotovac made a significant departure from the usual architectural practice of the period. Compared to the typical estates, his works contributed to the organization and urban design of housing estates with high habitation density.

UVOD

INTRODUCTION

Angažman arhitekta Frane Gotovca¹ na predjelu Spinut² započinje 1962./1963. godine sudjelovanjem na natjecaju za urbanističko rješenje stambene jedinice Spinut-Poljud s još nekolicinom kolega arhitekata. Krajem 1960-ih godina Gotovac je zajedno s arhitektom Jamanom izradio izmjene urbanističkog plana koje se odnose na sjeverni dio stambenog naselja Spinut. Uvažavajući urbanističke postavke tog projekta, Gotovac dalje razrađuje pojedine zgrade izvedene u narednom desetljeću.

Istovremeno s postupnim razvojem ideje i podizanjem naselja Spinut niču i ostala splitska 'koncentrična' naselja,³ npr. Bol I, Bol II, XX. dalmatinske divizije, Sućidar,⁴ ... koja Darovan Tušek u knjizi *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.* opisuje riječima: „Za temu ove knjige relevantna su osobito ona razmišljanja kojima se problematizira dotadašnja praksa uniformiranih urbanističkih matrica sličnih stambenih naselja i neumjerena primjena jednih te istih arhitektonskih rješenja stanova, koja se bez pricuve multipliciraju u beskrajnim serijama istih zgrada, ne vodeći dostatno brige o orijentaciji zgrada, arhitektonskoj artikulaciji i ukupnom komunalnom standardu.”⁵ Ova naselja nastala su kao pokušaj rješavanja krize stambenog prostora koja je nastupila sredinom 1950-ih godina zbog prevelikog naseljavanja stanovništva u Split. U cilju rješavanja krize išlo se k racionalizaciji u stanogradnji. Racionalizacija se nije odnosila isključivo na izvedbu, već se stedilo i

u procesu projektiranja. Projektantska dionica posla često bi se reducirala do minimuma. Radi se o zgradama koje su se gradile bez projekata poznatih autora kao kompilacije dotad izvedenih 'najracionalnijih' rješenja. Izgradnjom tih zgrada zadovoljavala se potreba za znatnim brojem novih stanova u relativno kratko vrijeme. Osim toga, godinama je splitska stanogradnja bila obilježena primjenom tipskih rješenja stambenih zgrada, naročito URBS-1, URBS-4, URBS-5 i E-57.⁶

Zgrade Frane Gotovca na Spinutu predstavljale su potpunu suprotnost navedenim primjerima zgrada iz istog vremena, i upravo je spinutskim zgradama Gotovac učinio bitan odklon od tadašnje projektantske i planerske prakse. Gotovac je nastojao ostvariti zgrade izrazite plastike pročelja u svrhu obogaćivanja općeprihvaćenih strogih racionalističkih shema, što nije išlo na štetu zadovoljenja osnovne stambene funkcije zgrade. Gotovčevi stanovi odlikovali su se racionalnim rasporedom prostorija.

1 Frano Gotovac (Split, 1928. – Split, 1990.), arhitekt koji je gotovo cijeli svoj radni vijek proveo u Splitu. Za vrijeme svog profesionalnog djelovanja stekao je status uglednog arhitekta, javnog djelatnika i zaljubljenika u Split koji je volio na svoj poseban način. Aktivno je sudjelovao u društvenom životu grada ukazujući na probleme njegova razvoja. Gotovac je bio zaista predan arhitektonskom pozivu. Svojim djelovanjem kontinuirano se borio za pravu, istinsku arhitekturu i teško je odustajao od svojih stavova. Svoje je stavove javno iznosio, pišući kritičke osvrtne na aktualna zbivanja u gradu, s naročitim naglaskom na pitanja urbanizma i djelovanje urbanističkih institucija grada.

2 Područje Spinut locirano je na sjeverozapadnom dijelu grada Splita i omeđeno je Ulicom A. G. Matosa, Zrinsko-frankopanskom ulicom i Ulicom sedam Kastela. Svojim vizurama orijentirano je prema park-sumi Marjan i Kastelanskom zaljevu. Područje Poljuda, koje je u prostorno-sadržajnom smislu usko vezano za područje Spinuta, nalazi se sjeverno od Spinuta, između Ulice sedam Kastela i mora. Ta su se dva područja često promatrala zajedno, u smislu izgradnje i organizacije prostora, naročito u periodu nakon Drugoga svjetskog rata, kada se Spinut izgrađuje kao stambeno, a Poljud kao sportsko-rekreativno područje.

3 'Koncentrična' gradilišta (ili naselja) predstavljaju izgradnju novih gradskih predjela 1960-ih godina po obodu povijesne jezgre grada Splita. Pojedino građevinsko područje dobilo bi određenu kasetu omeđenu gradskim prometnicama na kojoj bi gradilo stambeno naselje. Naselja su se gradila uz trase postojećih prometnica i komunalne infrastrukture, ali su se gradile i nove gradske prometnice po obodu povijesne jezgre. Prilikom izgradnje novih stambenih naselja nije se vodilo računa o mreži zgrada javne namjene na širem planu – pojedina su naselja postala 'spavaonice' zbog nepostojanja javnih sadržaja unutar svoje površine, a događalo se i da su dva susjedna naselja imala iste sadržaje u neposrednoj blizini.

4 Natjecaj za deset vrsta stambenih zgrada proveden je za Sućidar, posljednje 'koncentrično' naselje u Splitu. U fazi planiranja nastojalo se napraviti kvalitativan iskorak u smislu urbanističkog rješenja naselja i arhitektonskih realizacija pojedinih zgrada u odnosu na dotadašnje iskustvo ranije izvedenih 'koncentričnih' naselja. Međutim, do urbanističkog rješenja naselja u cjelini nije se došlo natjecajem, već direktnom narudžbom, što je bila uhodana splitska praksa. Natjecaj za pojedine tipove stambenih zgrada, predloženih urbanističkim rješenjem, nije polučio očekivani rezultat i pomak od poznatih 'racionalnih' tipova

URBANISTIČKI RAZVOJ SPINUTA

URBAN DEVELOPMENT OF SPINUT

Veći interes za područje Spinuta javlja se početkom 20. stoljeća s procesom intenzivnijeg razvoja kada se grad razvija izvan povijesnih okvira Palace i pučkih suburbanih naselja. *Urbanističkom regulacijom* iz 1914. godine na području Spinuta bila je predviđena stambena izgradnja radničkih naselja zbog blizine novoplanirane trgovačke luke u poljudskoj uvali. Ovakva namjena tih dvaju prostora zadržana je u *Regulacijskom planu Splita* iz 1926. godine koji je izradio arhitekt Werner Schürmann. Sreća za daljnji razvoj ovog prostora i njegovu namjenu bila je u tome što Schürmann prepušta općinskim vlastima odluku o preciznijoj lokaciji trgovačke luke na potezu od poljudske uvale do vranjičkog zaljeva u tijeku budućeg razvoja grada. Razvoj Splita u daljnjem periodu karakterizira niz odstupanja od tog plana. Najznačajnije izmjene odnosile su se na izgradnju luka i ze-

stanova k novim originalnim rješenjima. U slučaju Sucidara poslijenatjecajni projekti stanova dobiveni su kao kombinacija nekoliko natjecajnih projekata, a ne kao dotad 'najracionalnijih' shema izvedenih stanova iz raznih naselja. Međutim, postignuti rezultat u konačnici je isti. Stanovi ne odišu originalnošću različitih autora već su svedeni na najprikladnije sheme prilagodene građevinskoj operativi i niskoj cijeni izgradnje tzv. racionalnih stanova. [TUŠEK, 1996.c: 163-174]

5 TUŠEK, 1996.c: 163

6 *Prostorni razvitak Splita, urbanistički planovi i realizacije*, URBS 6, Komisija za urbanistički plan Skupštine općine Split, 1966., Split i *Izgradnja Splita 1944.-1969.*, URBS 8, Skupština općine – savjet za urbanizam, Poduzeće za izgradnju Splita, Urbanistički zavod Dalmacije, 1969., Split.

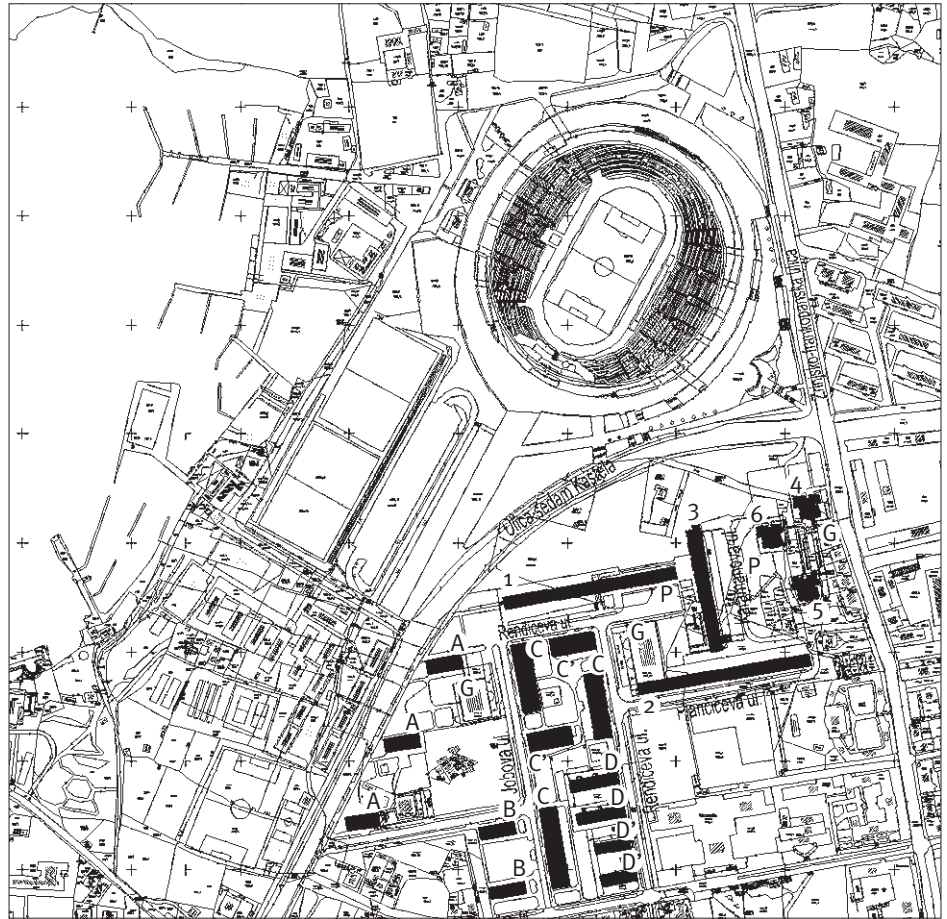
7 Schürmann je možda bio primoran držati se strogog natjecajnog programa, ali već je tada uvidio da bi bilo pogrešno prenamijeniti poljudsku uvalu u trgovačku luku.

8 Na području Spinuta u to je vrijeme već bila podignuta zgrada Gimnazije 1940. godine i zgrada obrtničke škole, Arheološki muzej i zgrada Nadbiskupije. Uz Ulicu A. G. Matoša bile su izgrađene stambene zgrade blokovskog tipa. U unutrašnjosti te zone već su bile izgrađene četiri niže zgrade koje su formirale buduću Jobovu ulicu. Spomenute zgrade grupirane su u jugozapadnom području tog gradskog predjela.

9 U to vrijeme na području Spinuta živjelo je oko 3300 stanovnika, a predviđalo se da se na području Spinuta može smjestiti oko 10.000 stanovnika tj. planiralo se izgraditi još oko 1700 stanova [BIC, 1959: 8]. Stambeno-sportska zona predviđena je za ukupno 5000 stanovnika, tako da je uz postojećih 3000 trebalo predvidjeti smještaj za 2000 novih stanovnika. [TUŠEK, 1996.a: 141]

10 Ideja o natjecaju pokrenuta je 1958. godine. Ipak se od natjecaja odustalo i regulacija tog područja povjerena je projektnoj organizaciji „Arhitekt“. Natjecajnim programom područje Poljuda predviđeno je za sport i rekreaciju, a Spinut za stanovanje. [TUŠEK, 1996.a: 137-138] Gotovac navodi da se ovo područje 1958. godine predviđelo za stambenu zonu za 8500 stanovnika. Rt Rat predviđen je za kupalište s izgradnjom ugostiteljskih sadržaja. U kasnijim planovima Rt Rat rezerviran je za izgradnju vojnih zgrada. [GOTOVAC, 1980.a: 8-9]

11 Gotovac navodi da se program za izgradnju područja Spinut-Poljud 1962. godine revidira zbog odluke o izgradnji fakultetskih zgrada na tom području. Preleža se stambena zona za 5000 stanovnika. [GOTOVAC, 1980.a: 8]

ljezničkih postaja, što je značajno utjecalo na smjernice buduće stambene i druge izgradnje. Za područje Spinuta početak izgradnje trgovačke luke u vranjičkom bazenu umjesto u Poljudu značio je sasvim novi pristup u svim kasnijim planovima i idejama o ovom gradskom predjelu. Trgovačka luka i industrija, s pomakom prema istoku, otvorili su mogućnost da se u Spinutu razvije stambena zona s najvišim standardima života, kao kontaktna zona marjanske sume i rekreacijske zone u poljudskoj uvali. Takva situacija s izgradnjom i namjenom ovog prostora prvi je put službeno registrirana u *Direktivnoj osnovi* iz 1951. godine, premda se već ranije počela formirati fleksibilnim parametrima urbanizma arh. Schürmanna.⁷

Krajem 1950-ih godina prošlog stoljeća ovaj je predjel bio rijetko izgrađen,⁸ pa je predstavljao potencijalno značajnu lokaciju za buduću stambenu izgradnju,⁹ posebice zbog relativno male udaljenosti od povijesne jezgre. Opcejugoslavenski pozivni natječaj za regulaciju područja Spinut-Poljud¹⁰ raspisan je krajem 1962. godine.¹¹ Nagrađeni su arhitekti iz Urbanističkog zavoda kotara Split: Žarko Turketo, Frano Gotovac, Mihovil Antiće-

SL. 2. SPINUT-POLJUD
STAMBENE ZGRADE (OZNAČENE) IZGRADNE PREMA GOTOVACEVIM PROJEKTIMA IZ 1969. I 1970.: 1 – ZGRADA A-1, 1970., RENDICEVA 14, 16, 18, 20, 22, 24 I 26; 2 – ZGRADA A-2, 1971., PLANCICEVA 2, 4, 6, 8 I 10, 12 I 14; 3 – ZGRADA C, 1972.-1978., KARAMANOVA 1, 3, 5, 7 I 9; 4 – TORANJ B, 1972., KARAMANOVA 4; 5 – TORANJ B-1, 1979., KARAMANOVA 6; 6 – TORANJ B-2, 1972., KARAMANOVA 8. STAMBENE ZGRADE IZGRADNE PREMA NATJECAJNOM URBANISTIČKOM PROJEKTU IZ 1962.-1963. GODINE: A – TORNJEVI, ARH. I. RADIC, ULICA SEDAM KAŠTELA; B – TORNJEVI, ARH. I. VITIC, JOBOVA ULICA; C/C' – STAMBENE ZGRADE ARH. A. ŠATARA (C) I ARH. A. ŠATARA I L. PERKOVIĆ (C'), JOBOVA I RENDICEVA ULICA; D/D' – STAMBENE ZGRADE IZGRADNE PRIJE 1963. GODINE (D), DOGRADENE I NADGRADENE (D') PREMA PROJEKTU ARH. N. GRABICA, RENDICEVA ULICA; G – GARAZA; P – PARKIRALISTE

FIG. 2 SPINUT-POLJUD
RESIDENTIAL BUILDINGS (MARKED) BUILT ACCORDING TO GOTOVAC'S DESIGNS FROM 1969 AND 1970: 1 – BUILDING A-1, 1970; 14, 16, 18, 20, 22, 24 AND 26 RENDIC STREET; 2 – BUILDING A-2, 1971; 2, 4, 6, 8, 10, 12 AND 14 PLANCIC STREET; 3 – BUILDING C, 1972-1978; 1, 3, 5, 7 AND 9 KARAMAN STREET; 4 – HIGH-RISE BUILDING B, 1972; 4 KARAMAN STREET; 5 – HIGH-RISE BUILDING B-1, 1979; 6 KARAMAN STREET; 6 – HIGH-RISE BUILDING B-2, 1972; 8 KARAMAN STREET
RESIDENTIAL BUILDINGS BUILT ACCORDING TO THE URBAN DESIGN COMPETITION ENTRY FROM 1962-1963: A – HIGH-RISE BUILDINGS, BY ARCHITECT I. RADIC, SEVEN CASTLES STREET; B – HIGH-RISE BUILDINGS, BY ARCHITECT I. VITIC, JOB STREET; C/C' - RESIDENTIAL BUILDINGS BY ARCHITECTS A. ŠATAR (C) AND A. ŠATAR AND L. PERKOVIĆ (C'), JOB AND RENDIC STREETS; D/D' – RESIDENTIAL BUILDINGS BUILT BEFORE 1963 (D), EXTENDED (D') ACCORDING TO THE DESIGNS BY N. GRABIC, RENDIC STREET; G – GARAGE; P – PARKING LOT

vić i Boris Alujević.¹² Područje Spinut-Poljud¹³ podijeljeno je u tri zone s različitim namjenama.¹⁴ Tijekom 1964. godine arhitekti Ž. Turketo i M. Antičević izradili su urbanistički plan za područje stambene zone postujući odrednice nagrađenog projekta. Stambene zgrade zauzimale su istočni dio područja Spinuta, zona fakultetskih zgrada sjeverni dio, a sportsko-rekreacijsko područje predviđeno je na području poljudske uvale. Prije završetka urbanističkog projekta stambene zone, vojnom investitoru bio je dodijeljen za izgradnju veći dio stambene jedinice, pa je tijekom 1964. godine raspisan interni natječaj za stambene zgrade u Spinutu¹⁵ na osnovu kojeg su izgrađeni stambeni tornjevi arhitekata Ive Radića i Ivana Vitica, te više stambenih zgrada visine do pet katova prema projektima Antuna Šatare i Lovre Perkovića.¹⁶ U vrlo kratkom periodu nakon usvajanja urbanističkog plana stambene zone odustalo se od izgradnje fakultetskih zgrada,¹⁷ planiranih uz Ulicu sedam Kaštela. Budući da grad Split tada nije imao komunalno pripremljenih lokacija, izvršen je pritisak da se zona visokih škola prenamjeni u stambenu zonu.¹⁸ Tako je i ovo područje većinom dodijeljeno velikom kupcu stanova u Splitu, Komandi VPO i PIS-u.

Gotovac je dobio zadatak direktnom naredbom, što je bio čest slučaj u ondašnjoj splitskoj praksi. Izradio je vrlo detaljno razradenu situaciju čitavog područja¹⁹ razmjestivši zgrade na način da je trima položenim zgradama A-1, A-2 i C podijelio čitavu zonu na dva dijela ostvarivši na taj način veće pješačke i ozelenjene površine među zgradama. Sjeverno od 'Kineskog zida' također formira veliku parkovnu površinu postavivši zgradu neovisno o pružanju Ulice sedam Kaštela. Stambenim tornjevima B, B-1 i B-2 formira istočni završetak stambene jedinice. Pored spomenutih stambenih zgrada projektirane su garaže i zgrade trgovačke namjene koje su samo djelomično izvedene. Slobodne površine između zgrada predviđene su za parkirališta, parkovne površine²⁰ i pješačke tokove koji se pružaju kroz čitavu stambenu jedinicu. Izgradnjom Gotovčevih zgrada u razdoblju od 1970. do 1980. godine, kao i onih prema poslijenatječajnom urbanističkom planu, čitavo područje poprima karakter moderno koncipiranog dijela grada gdje se vodilo računa o 'osnovnim zadovoljstvima' poput osunčanja, prostornosti, zelenila te infrastrukturne opremljenosti čitavog naselja. Ovom izgradnjom Spinut postaje novi orijentir u svijesti građana. Područje koje je nekad bilo zapušteno i na periferiji ovom izgradnjom promijenilo je iz temelja svoj izgled.

Franjo Gotovac godinama se bavio temom gradskog stadiona u Poljudu, pa su njegova razmišljanja o položaju i izgledu stambenih zgrada, mogućim pješačkim koridorima i

uopće urbanističko rješenje cijelog područja usko povezani s idejom sportsko-rekreacijske zone u neposrednoj blizini. Kružnu formu stadiona Gotovac je predlagao u natječaju za stambenu jedinicu Spinut-Poljud 1962.-1963. godine²¹ i u razdoblju od 1967. do 1968. godine prilikom izrade urbanističkog plana sjevernog dijela Spinuta i poljudske uvale.²² Budući da nije došlo do izgradnje stadiona

¹² B., O., 1963.b: 6; B., O., 1963.a: 6

¹³ Područje je omeđeno Ulicom sedam Kaštela (prije: Ulica Josipa Poduje, u vrijeme izrade urbanističkog plana nosila je radni naziv 'Kružna saobraćajnica'), Ulicom A. G. Matosa (prije: Ulica Maksima Gorkog), Zrinsko-frankopanskom ulicom i Jobovom ulicom.

¹⁴ Zone su bile definirane natjecajnim programom, a to su: stambeno područje, predjel visokih škola te sportsko-rekreacijska zona. [TURKETO, 1966: 81-84]

¹⁵ TUŠEK, 1996.a: 146

¹⁶ TUŠEK, 1996.b: 156-161

¹⁷ Gotovac navodi: „...natječaj za stambenu jedinicu Spinut s poljudskom fakultetskom zonom, zivot je uglavnom odbacio”. [GOTOVAC, 1995.a: 18]

¹⁸ TUŠEK, 1996.a: 136-147

¹⁹ Gotovac istice da je zajedno s arhitektom Vladimirom Jamanom bio tvorac kompletnog poljudsko-spinutskog prostora. *Savjet za urbanizam* donio je odluku o novoj lokaciji Hajdukovog stadiona u Poljudu 1967. godine nakon odustajanja od izgradnje stadiona na 'Starom placu'. Zbog toga je trebalo izmijeniti urbanistički plan područja Spinut-Poljud iz 1963. godine. [GOTOVAC, 1980.a: 8] Nažalost, unatoč brojnim nastojanjima taj je urbanistički plan do danas ostao nedostupan. Prilikom izrade disertacije naišlo se na tlocrt na nivou prizemlja zgrada sjevernog dijela Spinuta (uređenje terena) koji je vjerojatno bio sastavni dio tog urbanističkog plana. Prikazane su stambene zgrade, garaže, robna kuća i hortikulturno uređenje cijelog područja. „...Gotovac (u suradnji s arhitektom Vladimirom Jamanom) projektira i preostali dio stambene spinutske zone...” [TUŠEK, 1996.d: 279]

²⁰ Gotovac se zalaze za zaštitu postojećih starih borova uklopivši ih u ozelenjene površine oko objekata: „...Kod velikog stambenog zahvata u Spinutu ('Kineski zidovi') ne samo da su se snažni borovi stitili, već su prostorno i planski bili uneseni u parkovske skverove što imahu oplemeniti *humanosću* partere ovih mastodontskih građevina. Jedan golemi bor, našavši se u ataru organizacije gradilišta, izgorio je (!) od nehata zapaljenih ostataka drvene upotrijebljene oplate nabačene ispod njega. O oštećenjima i sakacenjima ne treba ni govoriti.” [GOTOVAC, 1989.b: 18]

²¹ Kao član *team-a Urbanističkog zavoda kotara Split* Gotovac predlaže kružnu formu stadiona u poljudskoj uvali na natječaju za stambenu jedinicu Spinut-Poljud 1962.-1963. godine.

²² Franjo Gotovac i Vladimir Jaman izradili su urbanistički plan sjevernog dijela Spinuta i poljudske uvale 1967. godine nakon odustajanja od izgradnje fakultetskih zgrada na sjevernom dijelu stambene jedinice Spinut i prenamjene tog područja u stambenu zonu. Tom prilikom Gotovac i Jaman razvijaju ideju kružne forme nogometnog stadiona „Hajduk” s bazenom i poslovno-hotelskim tornjem. U intervjuu za riječki „Novi list” Gotovac govori o skorogradnji nogometno-atletskog stadiona kružne forme kojeg je izradio u suradnji s arhitektom Ivanom Žizicem. [GOTOVAC, 1968: 11]

Stadion kružne forme prema projektu F. Gotovca i I. Žizica postavljen je u središnji dio poljudske zone s odsjecenim zapadnim dijelom tribina zbog uspostavljanja vizualne veze s Marjanom. [GOTOVAC, 1980.a: 8-9]

²³ N.K. „Hajduk” odustaje od izgradnje nogometno-atletskog stadiona pa je 1975. godine raspisan natječaj za izgradnju isključivo nogometnog stadiona.

²⁴ GOTOVAC, 1980.b: 6-8

prema Gotovčevom 'kružnom' projektu, 1975. godine raspisan je natječaj za Hajdukov stadion u Poljudu.²³ Gotovac odustaje od kružne forme stadiona i predlaže stadion pravokutnog oblika položen uz Zrinsko-frankopansku ulicu,²⁴ ali taj projekt nije prihvaćen na natječaju i Gotovac ostaje bez nagrade. Na natječaju za sportsku zonu u Poljudu s olimpijskim stadionom,²⁵ koji je raspisan 1976.

25 Splitu je dodijeljena organizacija VIII. Mediteranskih igara 1979. godine, što je uvelike promijenilo razvoj događaja oko izgradnje novog stadiona u Poljudu. Isključivo nogometni stadion, kakav se tražio prema propozicijama natječaja iz 1975. godine, nije odgovarao natjecanjima koja su se trebala održati na skorim Mediteranskim igrama. Stoga su 1976. godine Direkcija VIII. Mediteranskih igara, organizator igara i investitor budućeg stadiona raspisali novi pozivni natječaj za sportsku zonu u Poljudu s olimpijskim stadionom. Pozvani su nagradeni autori na natječaju iz 1975. godine: I. Piteša, Č. Petrović i B. Magaš. Na traženje Društva arhitekata Splita Gotovac je naknadno predložio za sudjelovanje na natječaju, ali nije prihvaćen zbog nedosljednih stavova Direkcije. Prvu nagradu na natječaju dobio je Boris Magaš i po njegovom je projektu stadion sagrađen.

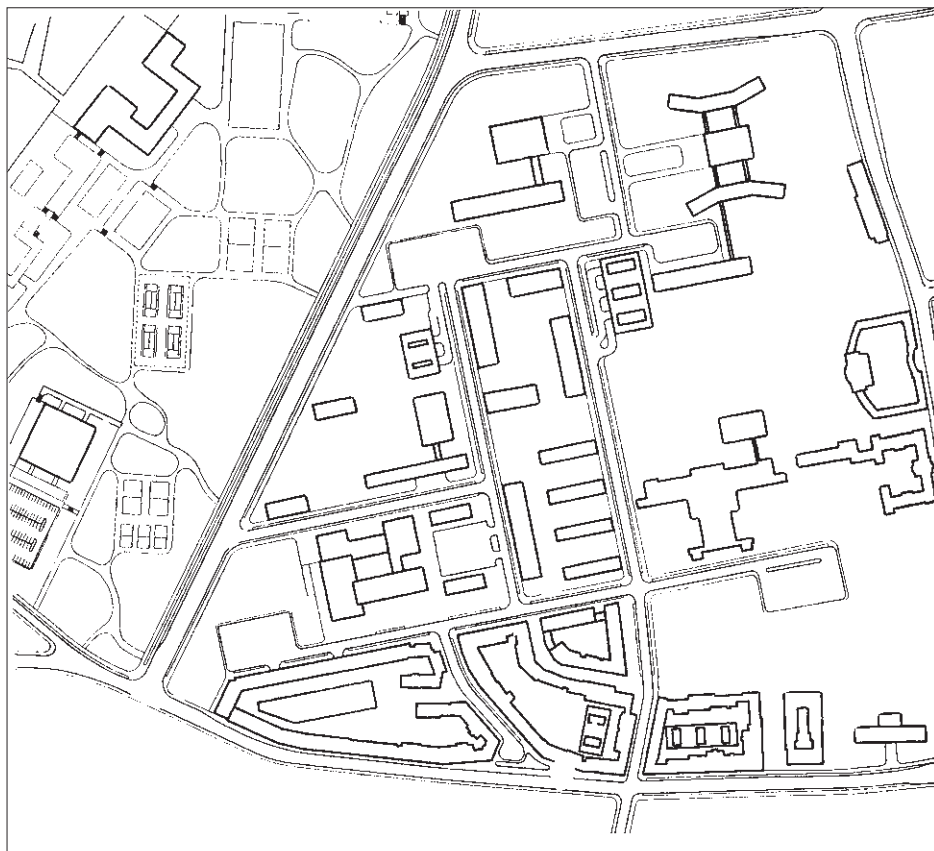
26 „...Medutim, u svojoj ne baš kratkoj stručnoj praksi doživljavao sam već da su moji prijedlozi, moja viđenja, odnosno moje konkretne prostorne koncepcije izazivale u stručnim krugovima ili svojevrsne šokove, ili posebne averzije zbog neubicajenih, možda za vrijeme i okolinu presmjelih (previše brutalnih ili avanturističkih) dimenzija razmišljanja – a ipak bijah uvjeren (što je danas lako i dokazati) da sam kao vizionar bio skoro uvijek veoma realističan. Možda je baš to uvjetovalo da me se ne pripusti u veliki kreatorski pothvat Mediteranskih igara, mene – projektanta već prethodnog velikog olimpijskog stadiona.“ [GOTOVAC, 1981: 8-9]

L. S.: „Radili ste tri stadionske teme. Ipak, nema vas u ovom posljednjem, izlučnom natječaju... Da li je to uslijed averzije prema modernom nogometu, ili ...“ G. F.: „Ne, nema to veze s „totalnim nogometom“. Bio sam preporučan od strane Društva arhitekata grada Splita, ali rukovodioci mediteranskih igara suprotivili su se mom pozivu navodeći, među ostalim, i to da bi moje prisustvo, kao četvrtog člana u ekipi, moglo izazvati ostale natjecatelje koji su u prethodnom, tj. 'Hajdukovom' natječaju dobili otkupe i razna obeštećenja. (Trojica pozvanih su trojica prvonagrađenih.) Time se na neki način ipak osnažio kontinuitet natječaja za 'Hajdukovu' igralište, što je naročito čudno. Naime, očito je da je taj natječaj bio promašen i očito je bilo da on neće dati ono što traži program mediteranskih igara. Ali pošto-poto nije se htjelo anulirati taj natječaj i tako priznati da je izgubljeno vrijeme i u krajnjoj liniji – novac. Dakle, kako za projekt 'Hajdukovog' igralista nisam dobio ni nagrade ni otkupa, izostao sam i u ovoj utakmici.“ [LORGER, 1977: 10]

27 U stambenim tornjevima predviđen je 201 stan, a u stambenom nizu 30 stambenih jedinica. [GOTOVAC, 1981: 8-9]

28 Arhitekt Žarko Turketo, predsjednik *Komiteta za urbanizam*, bio je protiv bilo kakve gradnje zbog moguće povezivanja sportsko-rekreativne zone u Poljudu sa zeleonom Turske kule. [ČELAN, 1981: 10-11]

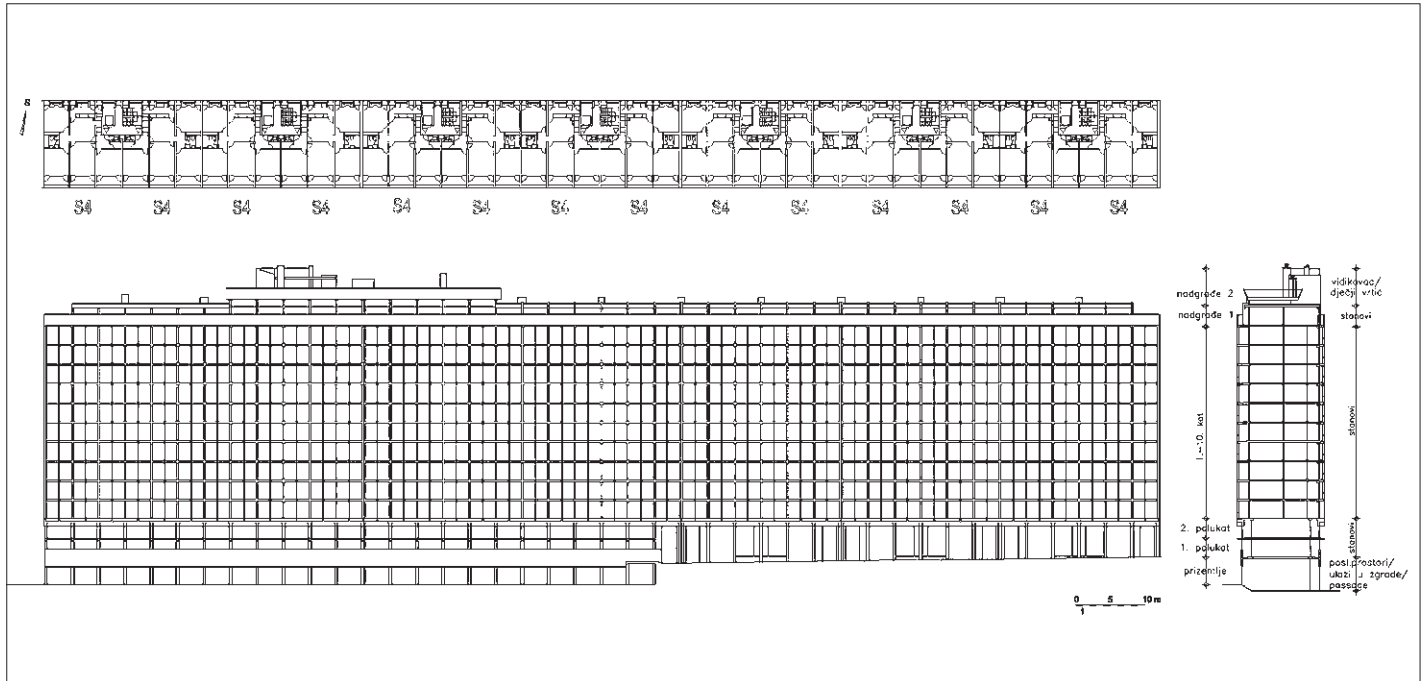
29 Gotovac u: GOTOVAC, 1981: 8-9 obrazlaže svoje viđenje daljnje izgradnje na području Spinuta-Poljuda. U tom smislu navodi: „...– da je moguća snažnija interpolacija stambene izgradnje na području Sutrovice; – da je ona poželjna s aspekta kompozicije masa; – da je potrebna kako bi se konačno definitivno (na njen račun) do kraja uređio ovaj zapušteni i, na žalost, naseljeni prostor. ... Danasnji konačno realizirani Stadion po svojoj osnovnoj orijentaciji otvorivši se prema velikoj aveniji Ulici Josipa Poduje, zauzevši odnosno prekrivši dobar dio ostataka spinutsko-poljudskog terena svojom parternom koncepcijom, postigavši i planirani sklad s velikim stambenim

godine, pravo sudjelovanja imali su nagradeni autori iz prethodnog natječaja: dobitnik prve nagrade arhitekt Ivan Piteša, arhitekti Borivoj Mikuša, Vladimir Milčić i Častimir Petrović, dobitnici druge nagrade, te trećenaagrađeni arhitekti Boris Magaš i Olga Magaš. Frano Gotovac, iako najaktivniji, ostao je bez nagrade i mogućnosti sudjelovanja u izvedbi ideji kojoj je posvetio godine svoga rada. Svoje razočaranje izrazio je u osvrtima na događaje oko 'slučaja stadion'.²⁶

Nakon izgradnje stambenog naselja u Spinutu i Hajdukovog stadiona u Poljudu Gotovac je 1981. godine na predjelu Sutrovice projektirao tri stambena tornja i stambeni niz.²⁷ Izvedba tih zgrada nije ostvarena zbog neslaganja splitskih urbanista, posebice arhitekta Žarka Turketa iz Urbanističkog zavoda Dalmacije.²⁸ Stambene tornjeve Gotovac je položio dijagonalno na spinutske vertikale u odnosu na Zrinsko-frankopansku ulicu, a stambeni niz uz istočnu stranu Zrinsko-frankopanske ulice. U pogledu čitave spinutsko-poljudske zone ovim je trebala biti ostvarena ravnoteža okomitih akcenata, nisko položene stadionske skolinke i visokih, ali plošnih figura 'Kineskog zida' kao i završno urbanističko-arhitektonsko definiranje čitavog područja koje je započelo natječajem za stambenu jedinicu Spinut-Poljud 1962.-1963. godine.²⁹

SL. 3. URBANISTIČKI PROJEKT STAMBENE JEDINICE SPINUT, 1962.-1963.: PODRUČJE SPINUT-POLJUD PODIJELJENO JE U TRI ZONE RAZLIČITE NAMJENE: ZONA STANOVANJA, ZONA VISOKIH ŠKOLA, SPORTSKO-REKREACIJSKA ZONA
FIG. 3 URBAN DESIGN PLAN FOR THE SPINUT RESIDENTIAL AREA, 1962-1963: SPINUT-POLJUD AREA DIVIDED INTO THREE ZONES OF DIFFERENT USES: RESIDENTIAL ZONE, HIGHER EDUCATION ZONE, SPORT AND RECREATION ZONE

SL. 4. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-1, KARAKTERISTIČNI KAT, JUŽNO PROČELJE I PRESJEK
 FIG. 4 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-1, TYPICAL FLOOR, SOUTH FAÇADE AND CROSS SECTION

STAMBENE ZGRADE FRANE GOTOVCA NA SJEVERNOM DIJELU SPINUTA

RESIDENTIAL BUILDING IN THE NORTH OF SPINUT DESIGNED BY FRAN GOTOVAC

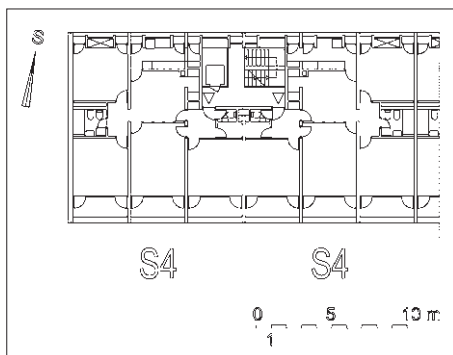
• **Stambene zgrade A-1 i A-2** – Prve zgrade, izvedene 1970. i 1971. godine na sjevernom dijelu stambenog područja Spinut prema projektu Frane Gotovca iz 1969. godine,³⁰ bile su stambeno-poslovne zgrade-blizanci radne oznake A-1³¹ i A-2,³² popularnog naziva 'Kineski zid'.³³ Zgrade A visine su deset katova s nadgrađem. Investitor zgrade A-1 bila je Komanda VPO, a zgrade A-2 Poduzeće za izgradnju Splita (PIS). Zgrade su položene dužom osi u smjeru istok-zapad dosljedno se pridržavajući zatečenog ortogonalnog rastera prethodno izgrađenih dijelova stambene jedinice Spinut.³⁴ Zgrade su međusobno izmaknute za otprilike trećinu duljine zgrade i postavljene su na razmaku od približno dvije visine zgrade. Teren na kojem su izgrađene u blagom nagibu pada prema poljudskoj uvali, a zgrade su svojom dužom stranom postavljene pod ostrim kutom u odnosu na slojnice terena.

'Kineski zid' u smislu kompozicije osnovnih masa predstavlja pravilan jedanaesterokatni kvadar izrazito velike dužine glavnih pročelja: u sekundarnoj razgradnji ovog velikofornatnog volumena dubljenjem manjih masa iz osnovnog tijela ne mijenja se njegova primarna pravilna geometrijska karakteristika. Svaka zgrada je u prostorno-likovnom smislu podijeljena na tri dijela: bazu, katove i nadgrađe.

U likovnom smislu ovi segmenti različito su oblikovani, pa se tripartitna podjela jasno može očitati na sjevernom i južnom pročelju.

Baza zgrade uvučena je u odnosu na katove koji se dižu iznad nje. Osnovni motiv baze je pravilan ritam niza okomitih lamela mjestimično prekinutih poprečnim nosivim zidovima, postavljenim uvijek na istom konstruktivnom rasponu po cijeloj dužini zgrade. Karakteristični motiv na prijelazu baze u središnji dio volumena zgrade je naglašena vodravna greda nalik arhitravu povijesne arhitekture. Ispod nje ističu se čela greda nasuprotnog poprečnog smjera, a način njihova povezivanja podsjeća na tradicionalni vez kamenih blokova ili elemenata drvene građe. Kako je zgrada A-1 postavljena na izrazitijoj

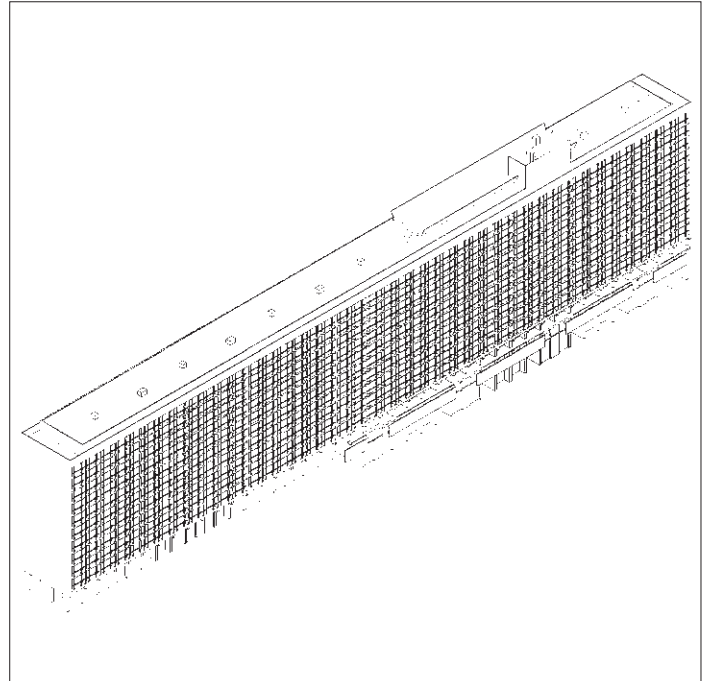
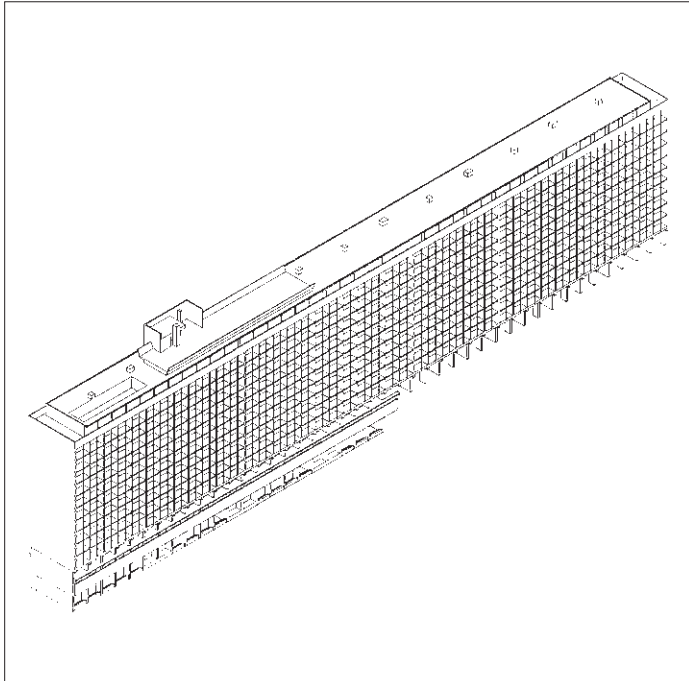
SL. 5. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-1, KARAKTERISTIČNI KAT, ZAPADNI DIO
 FIG. 5 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-1, TYPICAL FLOOR, WEST PART

ansamblima izgrađenim prije deset godina u ime toga istog stadiona – bas ovom svojom osnom orijentacijom trazi stanovite kompozicione dopune; pa se javlja spoznaja da bi na boku njegove (stadionske) kopnene strane bila moguća i poželjna jedna gotovo identična pratnja – jedan neboderski triptih isti kao onaj na ishodištu njegove osi."

Gotovac obrazlaže potrebu izgradnje stambenih tornjeva riječima: "... Kreirajući u totalu i u detalju ovaj prostor 1967. godine s okruglim stadionom, što je bilo službeno prihvaćeno kao prostorna misao, kao i kasnije u smislu pozvanog projektanta u natjecaju za stadion *Hajduka* 1975. godine – uvijek sam u ovome prostornom kvadrantu imao vertikalu kao kompozicionu misao."

³⁰ Zgrada A-1 projektirana je u svibnju 1969. (podatak iz glavnog projekta), a izgrađena je 1970. godine. Podatak o izgradnji zgrade dobiven je od stanara. U katalogu izložbe *Splitski salon 1984*. Frano Gotovac spominje veliki stambeno-poslovni ansambl od 662 stana (u šest objekata) uz gradsku stadionsku zonu na području Spinut-Poljud koji je izgrađen od 1970. do 1980. godine. "Veliki stambeno-poslovni ansambl" obuhvaća šest zgrada: višestambene

SL. 6. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-1, AKSONOMETRIJA, JUGOZAPADNI POGLED
FIG. 6 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-1, AXONOMETRIC PLAN, SOUTHWEST VIEW

SL. 7. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-1, AKSONOMETRIJA, SJEVEROISTOCNI POGLED
FIG. 7 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-1, AXONOMETRIC PLAN, NORTHEAST VIEW

kosini terena, visinska razlika u uzdužnom smjeru iznosi cijelu visinu etaže. Autor je vješto reagirao na ovu prirodnu zadatost pa je na zapadnom dijelu zgrade formirao još naglašeniju bazu koju čine prizemlje i dva polukata. Ovakvom troetažnom bazom dominira izrazito vodoravni potez punog parapeta koji je na južnom pročelju kontinuirana traka, a na sjevernom je prekinut na dionicama pročelja koje zauzimaju komunikacijski prostori zgrade.

Osnovni geometrijski motiv središnje dionice pročelja sa stambenim katovima pravilni je ortogonalni raster koji čine horizontale čela međukatnih ploča i vertikale čela poprečnih nosivih zidova, kao slika konstrukcije zgrade na ravninu pročelja. Dubljenjem volumena iz

ovako formiranih pravokutnih polja stvoreni su manji ili veći prodori u osnovni volumen zgrade – plitke lode na sjevernom, odnosno dublje na južnom pročelju.

Na sjevernom pročelju Gotovac je zgusnuo primarni raster formirajući unutar svakog polja sekundarnu mrežu horizontala i vertikala. Ostvareni su plići i dublji prodori u osnovni volumen u nekoliko planova; slojevita struktura sjevernog pročelja potencirana je igrom svjetla i sjene budući da su sjene na pročelju različite dubine. Vertikale i horizontale prvog plana kompozicije dobro su osvjetljene i istaknute u odnosu na zasjenjenu unutrašnjost izdubljenih niša, čime je naglašena treća dimenzija pročelja. Funkcionalna podjela stanovi-komunikacije ne čita se na vanjskom platu zgrade: dijelovi sjevernog pročelja oblikovani su koristeći isti princip bez obzira zatvaraju li stanove ili prostore okomitih komunikacija.

Na katovima južnog pročelja autor dodaje čelične U-profile kao sekundarne vertikale na polovici širine primarnog polja. Ovi metalni profili kao nekonstruktivni elementi pročelja s isključivo oblikovnom funkcijom anticipiraju gotovo postmodernistički arhitektonski vokabular. Vodoravno pomičnim krilima brisoleja dinamizira se pročelje uslijed stalno promjenjive geometrije prvog i drugog fasadnog plana. Unatoč svoj ovoj bogatoj plastičnosti i strukturalističkoj izražajnosti južnjaka i sjevernog pročelja, ujednačeni ritam ponavljanja jedinstvenog modula rezultira cjelovitosti pročeljnih platna.

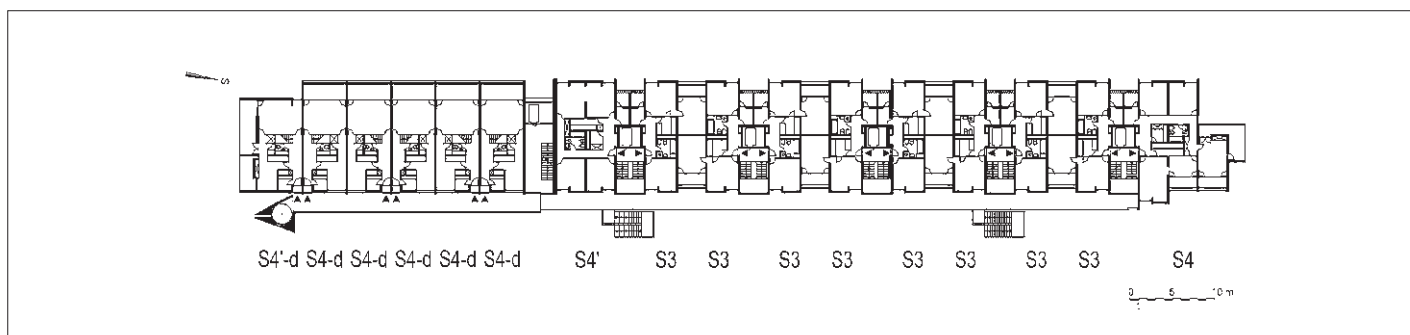
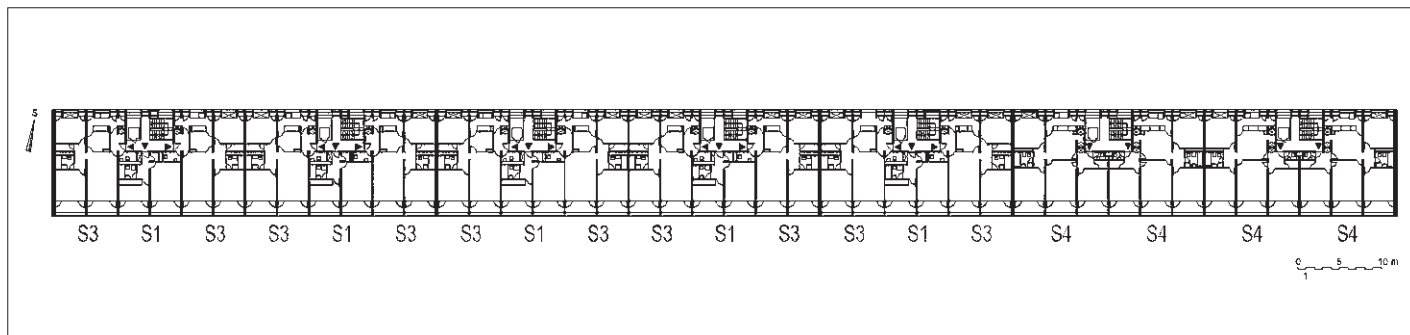
zgrade A-1 i A-2, stambene tornjeve B, B-1 i B-2 i stambenu zgradu C na sjevernom dijelu stambenog naselja Spinut. Zgrada A-2 projektirana je u listopadu 1969. godine (podatak iz glavnog projekta), a izgrađena je 1971. godine. Podatak o izgradnji zgrade dobiven je od stanara.

31 Anagrafska oznaka je Rendićeva ulica (prije: Aljiviceva ulica) 14, 16, 18, 20, 22, 24 i 26.

32 Anagrafska oznaka je Planićeva ulica (prije: Aljiviceva ulica) 2, 4, 6, 8, 10, 12 i 14.

33 Splitska javnost, nedugo nakon izgradnje, zgradama je nadjenula ime 'Kineski zid', izražavajući time polemičan stav ponajprije prema izgledu zgrada i novom mjerilu grada.

34 Ortogonalni raster ulica unutar stambenog naselja Spinut slijedi rimsku centurijaciju. Trase zatečenih ulica na perimetru spinutske stambene zone, Tesline i Zrinsko-frankopanske ulice, koje su izgrađene prije natjecaja za stambenu zonu, položene su po pravcima sačuvanim iz antičkih vremena. Kasnije intervencije na prostoru Spinuta priznavale su prvenstvo autoriteta smjera iz antičkog vremena.

SL. 8. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-2, KARAKTERISTIČNI KAT

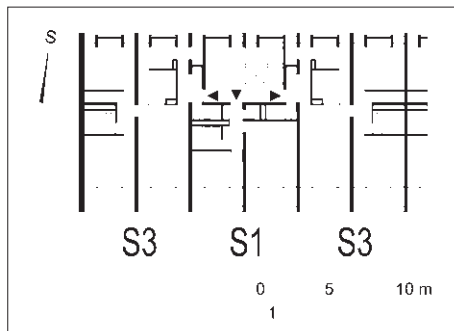
FIG. 8 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-2, TYPICAL FLOOR

SL. 9. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA C, KARAKTERISTIČNI KAT

FIG. 9 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING C, TYPICAL FLOOR

SL. 10. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-2, KARAKTERISTIČNI KAT, ZAPADNI DIO

FIG. 10 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-2, TYPICAL FLOOR, WEST PART

U organizacijsko-funktionalnom smislu zgrada je podijeljena na sedam prostornih jedinica sa zasebnim stubišnim prostorom i liftovima. Poprečni nosivi armiranobetonski zidovi – lamele dijele zgradu na pravokutna polja koja se protežu od sjevernog do južnog pročelja. Šest polja u nizu čine jednu prostornu jedinicu zgrade koja sadrži stanove okupljene oko komunikacijske jezgre. U ‘vojnoj’ zgradi projektirana su dva četverosobna stana: tip S4³⁵ na katu unutar svih prostornih cjelina. Kod ‘civilne’ zgrade primijenjena je ista shema u dvjema istočnim cjelinama, dok je kod ostalih cjelina predviđen jedan jednosobni stan: tip S1³⁶ i dva trosobna stana tip S3³⁷ na katu. Veći stanovi, trosobni i četverosobni, dvostrane su orijentacije sjever-jug, a jednosobni stan južne je orijentacije i nalazi se između dvaju trosobnih stanova. Prizemlja ovih zgrada djelomično su otvorena *passageima* s ciljem povezivanja s pješačkim tokovima cijele stambene zone Spinuta. Zatvoreni dijelovi prizemlja zgrade koriste se za prostore poslovne namjene i ulaze u zgradu. Ulazima u zgradu prilazi se bočno, iz *passagea*. Unutar baze ‘vojne’ zgrade, na razini polukaktova, predviđeni su stanovi koji su varijacija onih projektiranih na višim katovima. U nadgradu ‘civilne’ zgrade nalaze se stanovi kao varijacija onih projektiranih na katovima, a u nadgradu ‘vojne’ zgrade, pored prevladavajućih stambenih sadržaja, predviđeni su i prostori društvene namjene kao dječji vrtić³⁸ i vidikovac na krovnoj terasi.

• **Stambena zgrada C** – Zgrada C,³⁹ visine sedam katova, projektirana je 1970. godine⁴⁰

i izgrađena u dvije faze: sjeverni dio zgrade 1972., a južni dio 1978. godine.⁴¹ Zgrada se nalazi u središtu promatranog područja većim dijelom na ravnom terenu. Dužom osi zgrada je postavljena u smjeru sjever-jug dijeleći stambenu zonu na dvije cjeline. Središnji i sjeverni dio zgrade podignuti su od tla i oslonjeni na poprečne nosive zidove. Zgrada koja bi urbanističkom postavom poprečno na dužu os naselja trebala predstavljati barijeru u prostoru, prolaznim karakterom prizemlja takvu tvrdnju pobija. Ovim stvaranjem prizemne etaže autor je ostvario kontinuirane pješačke tokove na razini čitavog stambenog naselja. Autor polaze zgradu na tlo ne vršeci nikakve intervencije kojima bi eventualno pokušao izmijeniti nivelete prirodnog terena i prilagoditi ga novoj građevini. Stoga južni dio kuće, koji se nalazi na višoj koti terena, djelomično ukopava u tlo. Taj dio zgrade čvrsto leži na tlu. S jugozapadne i istočne strane po-

35 Površina četverosobnog stana je 106,15 m².

36 Površina jednosobnog stana je 41,30 m².

37 Površina trosobnog stana je 80,30 m².

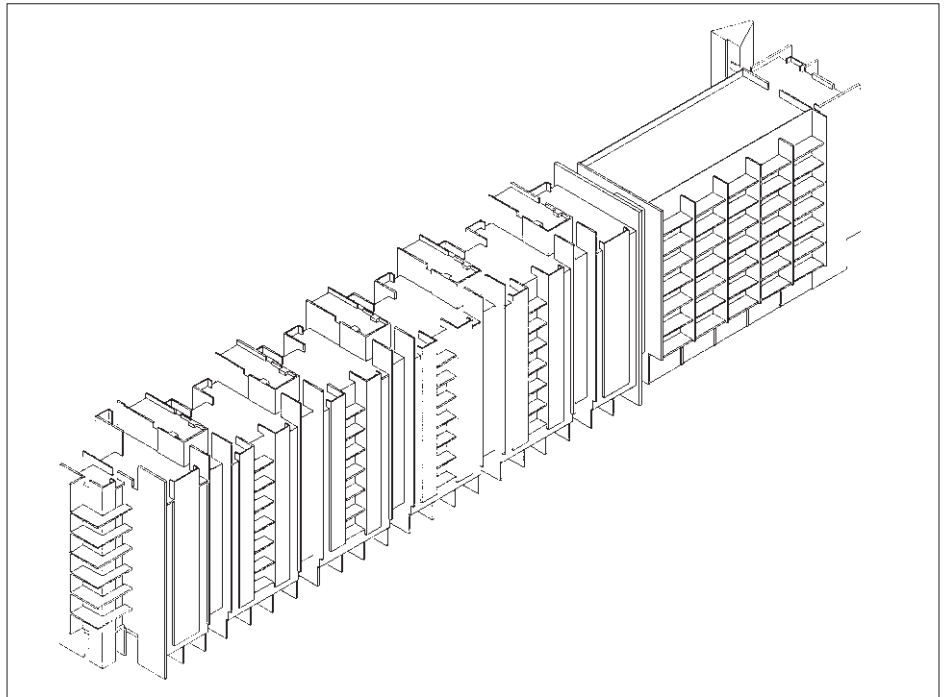
38 Gotovac uspoređuje ‘Kineski zid’ s Le Corbusierovom zgradom u Marseilleu po pitanju društvene namjene krovne terase u obje zgrade. Ističe pozitivne društveno-ekonomske okolnosti koje su pratile ideju o izgradnji zgrade po uzoru na marsejski *mastodont*. Gotovac navodi da je dječji vrtić na nadgradu zgrade izgrađen, ali je korišten kao uredski prostor financijskog sektora poduzeca ‘Konstruktor’, a kasnijom adaptacijom prenamijenjen je u stanove. [GOTOVAC, 1989.a: 5]

39 Anografska oznaka zgrade je Karamanova ulica 1, 3, 5, 7 i 9.

40 Podatak iz glavnog projekta.

stavljena je 'skalinada' iz funkcionalnih i oblikovnih razloga. Osim što je stubištem savladana visinska razlika terena, autor je njime također obuhvatio zgradu pojačavši efekt cvrstoće i stabilnosti forme. Zgrada je 'uronjena' u tlo sa zapadne strane, dok s istočne ima izravan izlaz na vanjski teren. Niveleta prizemlja istočne i zapadne strane zgrade nalazi se na različitim kotama prirodnog terena. Autor uspostavlja, u prostornom i funkcionalnom smislu, značajan *passage-prodor* na razini višeg prizemlja povezavši ih međusobno na različitim kotama. Središnji i sjeverni dio zgrade izgleda kao objekt koji 'lebdi' nad tlom. Ostvaren je kontrast mekog i lepršavog sjevernog dijela zgrade u odnosu na masivni južni dio. Gotovac uspostavlja istovjetnu visinsku kotu prvog kata ukupnom dužinom središnjeg i sjevernog dijela zgrade, bez obzira na uvjete koje postavlja prirodni teren, i isključuje mogućnost varijacija visina buduće zgrade na razini prizemlja. Ovim je postignuto da sjeverni dio zgrade, koji leži na kosom terenu, priliježe meko na tlo, prilagodivši se zatečenoj kosini. Posljedica ovakvog pristupa definiranju zgrade i uspostava odnosa zgrada-teren mogućnost je kontrole završne linije vijenca zgrade, što je autoru bio osnovni cilj. Zgrada C uklapa se u zatečeni okoliš mekim prislanjanjem na tlo, a istovremeno je samodostatna umjetnička tvorevina jasne strukture i izražajne forme.

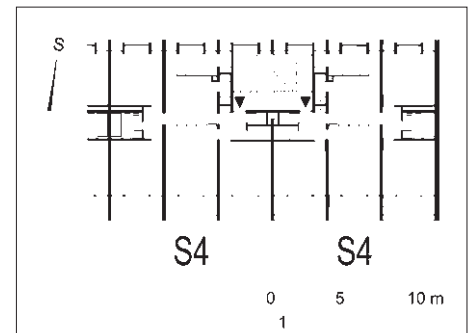
Zgrada je oblika izdužene prizme koja je u samom početku stvaralačkog procesa podijeljena na dva dijela u funkcionalnom i oblikovnom smislu.⁴² Odnos većeg sjevernog i središnjeg dijela prema manjem južnom dijelu zgrade je 3:1. Ovim dijelovima autor daje različite oblikovne *image* koji je u direktnom odnosu i proizlazi iz unutrašnje organizacije stambenih jedinica pojedinih dijelova zgrade. Unutar veće cjeline uglavnom su projektirani trosobni stanovi: tip S₃,⁴³ dok se u južnom, manjem dijelu nalaze dvoetažni četverosobni stanovi tip S₄-d.⁴⁴ Manje varijacije, u smislu unutarne organizacije prostora, primjećuju se na krajnjim stambenim jedinicama zgrade zbog prilagodavanja specifičnim uvjetima. Sjeverni dio zgrade artikuliran je naizmjen-

SL 11. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA C, AKSONOMETRIJA, SJVEOROISTOČNI POGLED
FIG. 11 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING C, AXONOMETRIC PLAN, NORTHEAST VIEW

ničnim nizanjem različito oblikovanih okomitih poteza bilo punog zida, traka 'francuskih' prozora, *loggia* ili segmenata stubišta. Prizemlje ovog dijela zgrade artikulirano je nizanjem vitkih vertikala poprečnih nosivih zidova u pravilnom ritmu s naglaskom na prozračnosti i lakoci ovog prostora i s ciljem naglašavanja kompozicije katova nad prizemnom etažom. Na istočnoj strani zgrade iznad etaže prizemlja dodan je vodoravni puni potez ograde prilazne galerije. Ovaj element izlazi izvan pročelja i dolazi u prvi plan u kompoziciji cjeline zgrade služeći kao postament titravoj kompoziciji katova. Prizemlje je time dodatno potisnuto u dubinu tlocrta i nema značajniju ulogu u kompoziciji čitave zgrade. Uska fronta sjevernog pročelja orijentirana prema moru i poljudskoj uvali tretirana je otvaranjem zidne mase 'bestežinskim' prstenima balkonskih konzola na pročelju.⁴⁵ Južni dio zgrade izrasta neposredno iz tla. Djelomično ukopano prizemlje i prvi kat ovog dijela zgrade služe kao baza kompoziciji stambenih etaža. Baza zgrade tretirana je kao likovno neatraktivna puna zidna ploha s otvorima prema zahtjevima funkcije prostorija u unutrašnjosti. Istočnim pročeljem ovog dijela zgrade dominiraju tri dodana jaka vodoravna poteza vanjskih pristupnih galerija na drugom, četvrtom i šestom katu s kojih se pristupa dvoetažnim stambenim jedinicama u unutrašnjosti zgrade. Kubusi vanjskih galerija izmjenjuju se po visini pročelja s dodanim manjim kubusima balkona. Na zapadnom dijelu južne cjeline dube se kubusi *loggia* iz osnovnog volumena. Sa zapadne strane os-

SL 12. F. GOTOVAC: STAMBENA ZGRADA A-2, KARAKTERISTIČNI KAT, ISTOČNI DIO
FIG. 12 F. GOTOVAC: RESIDENTIAL BUILDING A-2, TYPICAL FLOOR, EAST PART

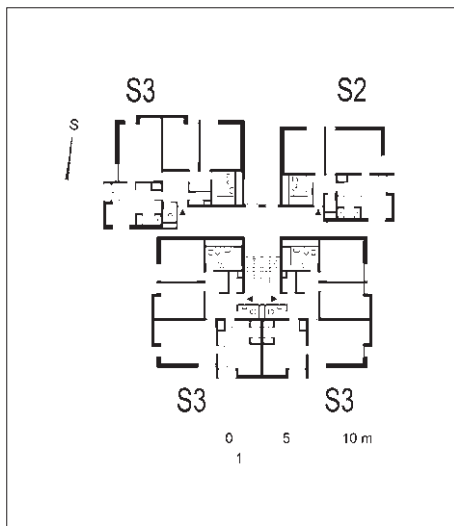
41 Podatak od stanara zgrade.

42 Na osnovi ove sheme Gotovac ce ostvariti još nekoliko zgrada na drugim lokacijama, npr. stambena zgrada na predjelu Manus u Splitu anagrafske oznake Washingtonova ulica 7 i 9, stambena zgrada na predjelu Pojišan u Splitu anagrafske oznake Prilaz Ive Ložice 7, 9 i 11 i stambena zgrada na predjelu Punta u Omišu anagrafske oznake Ulica Vladimira Nazora 3, 5, 7 i 9. Izuzetnom kreativnošću i domisljativim kombinacijama sklopova i elemenata, Gotovac ce, svaki put kad primjenjuje ovu shemu, ostvariti originalne likovne kompozicije.

43 Trosobni stan tip S₃, tlocrtnog L-oblika, površine je 66,0 m². Stan je dvostrane orijentacije.

44 Stan dvostrane orijentacije površine je 110,20 m².

45 Ovaj motiv Gotovac ce ponovno uporabiti na zgradi S2/2 ('Cokolino'), na Splitu 3.

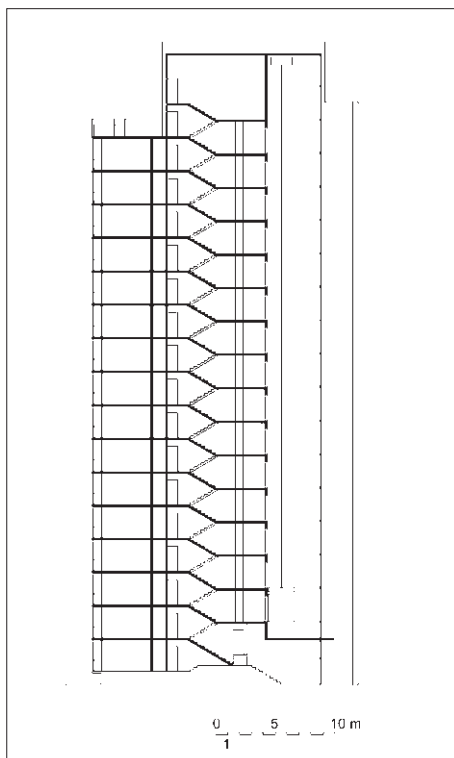

SL. 13. F. GOTOVAC: STAMBENI TORANJ B-1, KARAKTERISTIČNI KAT, PRESJEK, ARH. SNIMKA POSTOJEĆEG STANJA

FIG. 13 F. GOTOVAC: HIGH-RISE BUILDING B-1, TYPICAL FLOOR, CROSS SECTION, ARCHITECTURAL DRAWING OF THE PRESENT STATE

SL. 14. F. GOTOVAC: STAMBENI TORANJ B-1, PRESJEK, ARH. SNIMKA POSTOJEĆEG STANJA

FIG. 14 F. GOTOVAC: HIGH-RISE BUILDING B-1, CROSS SECTION, ARCHITECTURAL DRAWING OF THE PRESENT STATE

novnog volumena zgrade dodana je manja trostrana prizma kao akcent kompozicije. Unutar prizme nalazi se stubište kojim se pristupa vanjskim prilaznim galerijama. Prizma je znatno slobodnije artistički interpretirana, sa kosinama pri dnu u kontaktu s tlom i na njezinom gornjem završetku. Izravan kontakt različito oblikovanih dijelova zgrade Gotovac onemogućava 'praznim', gotovo dematerijaliziranim ('bestežinskim') prostorom. Unutar tog prostora autor uvlači lagano armiranobetonsko stubište koje je povezano s vanjskom pristupnom galerijom. Stubište, prozračnog izgleda, djeluje kao cezura između dvaju snažnijih volumena zgrade. Likovno različito interpretirane strane istog pročelja tupu udaraju o bočne stranice ovog prostora i na njemu se zaustavljaju. Južni dio zgrade djeluje kao čvrsta likovna forma koja kontrolira dinamičnost i nemir sjevernog dijela zgrade. Vijenac sjeverne cjeline dinamična je lomljena linija usklađena s treperivim karakterom kompozicije katova. Završetak kompozicije južnog dijela zgrade ravna je linija vijenca koja je u skladu s cjelokupnim izrazom ovog dijela zgrade.

Posebna pažnja usmjerena je na rješavanje sustava komunikacija unutar i izvan zgrade i načinu pristupa stambenim jedinicama. Tijela vanjskih galerija i otvorenih stubišta te poluotvorenih stubišta uvučenih unutar zgrade značajno sudjeluju u oblikovanju njezina volumena. Sjeverna i središnja cjelina imaju pet ulaza sa zatvorenim stubištima i liftovima do kojih vodi vanjska galerija na razini prvog kata. Pitanje pristupa stambenim jedinicama južne cjeline riješeno je galerijskim sustavom otvorenih komunikacija na istočnoj strani zgrade. Galerijama se prilazi vanjskim 'trokutastim' stubištima s istočne strane zgrade ili stubištima i liftom smještenim unutar korpusa zgrade, iz *passagea*. Vanjskoj galeriji središnjeg i sjevernog dijela zgrade pristupa se s otvorene galerije s istočne strane do koje vode dva otvorena stubišta, a dodatnu mogućnost predstavlja pristup iz *passagea*. Izuzetak predstavlja krajnji sjeverni dio zgrade kojem je omogućen pristup s pristupne galerije i direktno s terena.

- **Stambeni tornjevi B, B-1 i B-2** – Tri stambena tornja radne oznake B, B-1 i B-2⁴⁶ izgrađena su u periodu od 1972. do 1979. godine⁴⁷ prema Gotovčevom projektu iz 1970. godine.⁴⁸ Tornjevi B nalaze se na sjeveroistočnom dijelu stambene jedinice Spinut, uglavnom na ravnom terenu. Kompozicijom triju vertikala Gotovac formira završetak stambene jedinice prema istoku naglašavajući cjelokupni dojam gradskog karaktera tog mjesta.⁴⁹

Ulazi u zgrade položeni su sa sjeverne strane. Ulazi su uvučeni u tijelo zgrade, čime su naglašeni i zaštićeni. Od ulaznog platoa do razine prvog kata vode široke jednokrake ste-

penice. Gotovac predviđa liftove od razine prvog kata, što je nedostatak ovog rješenja. Prostrani komunikacijski prostor, između stubišnog prostora i liftova, nalazi se u sredini tlocrta zgrade i dobro je osvijetljen s dviju nasuprotnih strana. Velike dimenzije prostora komunikacija, s kojeg se pristupa liftovima i dvjema stambenim jedinicama, nisu opravdane s obzirom na svoju namjenu i protok ljudi.⁵⁰ Osnovna shema zgrade ostvarena je dodavanjem četiri perimetralna volumena na središnje tijelo komunikacijske jezgre. Središnji prostor stubišta i liftova križnog je tlocrta. Ovaj prostor u kompoziciji osnovnih volumena nadvisuje perimetralne volumene koji sadržavaju stambene jedinice. Komunikacijska jezgra postaje središtem kompozicije i svojom masom privlači i drži na okupu vanjske volumene. Gornji završetak stambenih tijela Gotovac oblikuje na različitim visinama čime postiže postupan prijelaz i nestanak zgrade u visini. Masa zgrade 'razbijena' je nejednakim završetkom zadnjih etaža. Pročeljem dominiraju glatke plohe zidne mase koje su perforirane okomitim trakama 'francuskih' prozora. Naizmjeničnim nizanjem traka prozora i punog zida naglašena je okomitost zgrade.

U stambene jedinice ulazi se s podesta i polu-podesta. Na svakom katu nalaze se po četiri stana, tri trosobna tip S3⁵¹ i jedan dvosobni tip S2.⁵² Stambeni tornjevi B, B-1 i B-2 razlikuju se ponešto u slaganju osnovnih volumena zgrade, što se ponajprije odnosi na visinu perimetralnih masa. Gotovac je prema istom konceptu projektirao zgrade na predjelu Priko i Punta u Omišu,⁵³ pa se te zgrade i spinutski neboderi mogu smatrati Gotovčevim tipskim projektom stambenih zgrada. Gotovac je prema istoj shemi projektirao tri stambena tornja na predjelu Sutrojiće koji nisu realizirani.

ZAKLJUČAK

CONCLUSION

Izvedene *spinutске* zgrade arhitekta Frane Gotovca primjeri su zgrada velikih umjetničkih vrijednosti i predstavljaju značajna ostvarenja moderne arhitekture u Splitu. Kreativni napori i umjetnička dostignuća arhitekta Frane Gotovca vidljivi su i potvrđeni zgradama

⁴⁶ Anagrafska oznaka zgrade B je Karamanova 4, zgrade B-1 Karamanova 6, a zgrade B-2 Karamanova 8.

⁴⁷ Podaci o godini izgradnje tornjeva dobiveni su od stana zgrade. Zgrada B izgrađena je 1972., zgrada B-1 1979., a zgrada B-2 1972. godine.

⁴⁸ Podatak iz idejnog projekta stambene jedinice Spinut.

⁴⁹ GOTOVAC, 1995.b: 64-65

⁵⁰ Dimenzije tog prostora su 2,5x12,30 m.

⁵¹ Trosobni stan je veličine 76,70 m².

na Spinutu, na kojima je Gotovac istraživao oblikovanje zgrada kolektivnog stanovanja velikog volumena i geometrijsku raščlambu pročelja velikog formata. Gotovac je pridonio organizaciji i urbanističkom oblikovanju stambenih naselja visoke gustoće stanovanja u usporedbi s naseljima toga vremena. Time se potvrđuje hipoteza da je upravo spinutskim zgradama Gotovac učinio bitan otklon od tadašnje projektantske i planerske prakse.

Arhitekt Gotovac u sjevernom dijelu Spinuta oblikovao je stambeno naselje obilježeno izrazito modernističkim pristupom oblikovanju prostora izduženim formama kojima dijeli zonu na dva dijela i soliternim građevinama kao prostornim akcentima. Niske zgrade praćeh javnih sadržaja i garaže postavlja u međuprostorima glavnih zgrada. Zgrade vodoravnog (zgrade A i C) i okomitog usmjerenja (tornjevi B), u daljnjoj razradi, artikulira kao relativno mirne ili naglašeno dinamične volumene stvarajući napetost između različito oblikovanih formi. Naselje u cjelini dobar je primjer urbanističkog definiranja vrlo osjetljivog područja kontaktne zone triju bitno različitih namjena: park-šume Marjan, sportsko-rekreacijske zone Poljud i rezidencijalne zone Spinut. Brizljivo postavljeni koridori pješćakih i kolnih prometnica, prodor svjetla i pejzaža u unutrašnjost naselja, te vizure na okolne predjele neke su od njegovih značajki.

Izgradnjom stambene zone u Spinutu i sportsko-rekreacijske zone u Poljudu prebacuje se društveni interes, koji je dotad bio rezerviran isključivo za područje povijesne jezgre Splita, na prostore na sjevernoj strani splitskog poluotoka.⁵⁴ Ovaj dio grada do izgradnje novih sadržaja u spinutsko-poljudskom bazenu smatrao se predgrađem grada Splita. Grad je u svom širenju zauzeo blage padine poljudske uvale izuzetno dobrih mikroklimatskih uvjeta usprkos sjevernoj orijentaciji. Sportsko-rekreacijski i stambeni sadržaji promijenili su duh ovoga mjesta. Split je do vremena poslijeratne obnove, pa i nešto kasnije, bio grad malog mjerila uobičajenog za dalmatinske gradove. Izgradnjom spinutskog stambenog naselja situacija se mijenja uvođenjem novog, većeg mjerila prihvatljivijeg za moderno stambeno naselje visoke gustoće stanovanja. Svojim arhitektonskim ostvarenjima i urbanističkom impostacijom u cjelokupnom

prostoru sjeverozapadnog dijela splitskog poluotoka, Frano Gotovac pridonio je oblikovanju sjevernog lica grada. Dominacija vodoravnih poteza 'Kineskog zida', okomice spinutskih nebodera pored stadionske školjke i zelenila marjanske šume čine sjevernu sliku grada prepoznatljivim splitskim motivom.

SL. 15. IZGLED STAMBENIH TORNJEVA B-1 I B-2 NEPOSREDNO NAKON IZGRADNJE, FOTOGRAFIJA
FIG. 15 HIGH-RISE BUILDINGS B-1 AND B-2 IMMEDIATELY AFTER CONSTRUCTION, PHOTO

⁵² Dvosobni stan je veličine 54,60 m².

⁵³ Radi se o stambenim zgradama na predjelu Priko anagrafske oznake Cetinska cesta 2 i 4, i zgradi na predjelu Punta anagrafske oznake Ulica Joke Kneževića 1.

⁵⁴ Na pitanje Antoanete Pasinović o izgradnji 'Kineskog zida' u smislu novog mjerila, prostornih odnosa i vizura, Frano Gotovac odgovara: „...Bilo je odmah evidentno jasno da će smještaj velikog sportskog ansambla s pozadinom velike grupacije od sedam stotina stanova, nužno promijeniti odnose i mjerila grada koji se dugoročno izgrađivao i širio na južnoj strani svog poluotockog kopna oko Dioklecijanove palače.” [PASINOVIĆ, 1972: 15]

LITERATURA

BIBLIOGRAPHY

1. B., O. (1963.a), *Područje Spinut-Poljud – razgovor s inženjerom Žarkom Turketom*, „Slobodna Dalmacija”, 20 (5706 /27.6.): 6, Split
2. B., O. (1963.b), *Nagrada dodijeljena Urbanističkom zavodu kotara*, „Slobodna Dalmacija”, 20 (5704 /25.6.): 6, Split
3. BIĆ (1959.), *Veliki sportski centar izgradit će se u Spinutu*, „Slobodna Dalmacija”, 16 (4473 /11.7.): 8, Split
4. ČELAN, J. (1981.), *Sveta Trojica pod unakrsnom vatrom*, „Nedjeljna Dalmacija”, 515 /22.3.: 10-11, Split
5. GAMULIN, M. (1989.-1991.), *Stambena arhitektura u Splitu od 1945. do danas*, „Arhitektura”, 42-43 (1-3 /208-210/): 28-32, Zagreb
6. GOTOVAC, F. (1968.), *Ambicije jednog grada – Hajduk će dobiti novi stadion*, „Novi list”, 22 (128 /1.-2.6.): 11, Rijeka
7. GOTOVAC, F. (1980.a), *Veliki gradski stadion „Hajduka” – spinutsko-poljudska lokacija*, „Čovjek i prostor”, 28 (7-8 /328-329/): 8-9, Zagreb
8. GOTOVAC, F. (1980.b), *Nogometni stadion Hajduka u Splitu, 1975.*, „Čovjek i prostor”, 28 (9 /330/): 6-8, Zagreb
9. GOTOVAC, F. (1981.), *Bauk nad Sutrojićima*, „Nedjeljna Dalmacija”, 514 /15.3.: 8-9, Split
10. GOTOVAC, F. (1989.a), *Sentimento na ‘Kineskom zidu’*, „Slobodna Dalmacija”, Forum, 46 (13797 /26.4.): 5, Split
11. GOTOVAC, F. (1989.b), *Razlozi zabrinutosti*, „Slobodna Dalmacija”, 47 (13951 /1.10.): 18, Split
12. GOTOVAC, F. (1995.a), *Natjecajni saltomortale (N. D. 29. travnja 1973.)*, Izazov prostora, ogledi i clanci, Društvo arhitekata Splita i PB Konstruktor, Biblioteka društva arhitekata Splita, 2: 17-21, Split
13. GOTOVAC, F. (1995.b), *Greska ili delikt? (N. D. 20. srpnja 1980.)*, Izazov prostora, ogledi i clanci, Društvo arhitekata Splita i PB Konstruktor, Biblioteka društva arhitekata Splita, 2: 64-65, Split
14. LORGER, S. (1977.), *Arhitekti bez sanse*, „Nedjeljna Dalmacija”, 303 /27.2.: 10, Split
15. PASINOVIĆ, A. (1972.), *Stručno ruho privremenih mjera*, „Telegram”, 2 (XII) (44 /560/), /4.8.: 15, Zagreb

IZVORI

SOURCES

ARHIVSKI IZVORI

ARCHIVE SOURCES

1. Arhiv Građevinsko-arhitektonskog fakulteta u Splitu [GAF], Split, Matice hrvatske 15
2. Arhiv obitelji Gotovac [AG]

IZVORI ILUSTRACIJA

ILLUSTRATION SOURCES

SL. 1., 15.	AG
SL. 2.	Topografsko-katastarska karta, Geoprojekt, Split (crtež na karti: autorica)
SL. 3.	TURKETO, 1966: 82
SL. 4., 5., 8.-10., 12.	GAF (precrtano prema djelomično sačuvanom glavnom projektu)
SL. 6., 7., 11.	Crtež: autorica
SL. 13., 14.	Arh. snimka postojećeg stanja: autorica, 2008.

16. PERKOVIĆ JOVIĆ, V. (2008.), *Doprinos arhitekta Frane Gotovca izgradnji Splita od 1960. do 1990.*, Zbornik zajednice udruga inženjera Split, Knjiga sazetaka [ur. PIPLOVIĆ, S.], Zajednica udruga inženjera Split, 15-17, Split
17. PERKOVIĆ JOVIĆ, V. (2010.), *Stambena arhitektura arhitekta Frane Gotovca*, disertacija, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
18. TURKETO, Ž. (1966.), *Stambena jedinica Spinut*, URBS, 6: 81-84, Split
19. TUŠEK, D. (1996.a), *Natjecaj za regulaciju Špinuta-Poljuda (1962-63)*, u: *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu i Društvo arhitekata Splita, Biblioteka društva arhitekata Splita, 136-147, Split
20. TUŠEK, D. (1996.b), *Natjecaj za vojne stambene zgrade (1965)*, u: *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu i Društvo arhitekata Splita, Biblioteka društva arhitekata Splita, 156-163, Split
21. TUŠEK, D. (1996.c), *Natjecaj za deset vrsti stambenih zgrada (1965)*, u: *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu i Društvo arhitekata Splita, Biblioteka društva arhitekata Splita, 163-174, Split
22. TUŠEK, D. (1996.d), *Natjecaj za sportsku zonu Spinut-Poljud i stadion „Hajduka” (1975)*, u: *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu i Društvo arhitekata Splita, Biblioteka društva arhitekata Splita, 258-292, Split
23. TUŠEK, D. (1996.e), *Natjecaj za sportsku zonu u Poljudu i olimpijski stadion (1976)*, u: *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1945.-1995.*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu i Društvo arhitekata Splita, Biblioteka društva arhitekata Splita, 292-303, Split
24. *** (1966.), *Prostorni razvitak Splita, urbanistički planovi i realizacije*, URBS 6, Komisija za urbanistički plan Skupštine općine Split, Split
25. *** (1969.), *Izgradnja Splita 1944-1969*, URBS 8, Skupština općine – savjet za urbanizam, Poduzeće za izgradnju Splita, Urbanistički zavod Dalmacije, Split

SAŽETAK

SUMMARY

ARCHITECT FRANO GOTOVAC'S RESIDENTIAL BUILDINGS IN SPLIT'S SPINUT QUARTER

The area of Spinut is situated in the north-western part of the city of Split oriented with its vistas toward the Marjan Forest Park and Kaštela Bay. The area is delineated by A.G. Matoš, Zrinsko-Frankopanska and Sedam Kastela Streets and is closely related in terms of space and facilities to the Poljud area which is located north of Spinut, between Sedam Kastela Street and the sea shore.

Interest for the Spinut area was aroused in the early 20th century with the process of intensive city development outside the historical borders of Diocletian's palace and suburban settlements. The 1914 Urban plan of Split and architect Werner Schürmann's 1926 Regulation Plan of Split envisaged the construction of worker's housing estates in Spinut due to the neighbouring Poljud Bay which had been planned to play the role of a trade port.

In the following period the development of Split was characterized by construction activities which were inconsistent with the Regulation Plan. That primarily refers to ports and railway stations whose construction influenced the future housing. Spinut was, however, given a new beginning when the trade port was built in Vranice instead of Poljud. That created an opportunity for a completely new and different approach to succeeding plans and ideas about this urban area. Such a situation with the possibility of land allocation and construction in Spinut was for the first time officially stated in the 1951 Urban Plan of Split.

General Yugoslavian invitation competition for the regulation plan of the Spinut-Poljud area was held in 1962-63. The award went to the architects from the Urban Planning Institute of the Split District, namely Žarko Turketo, Frano Gotovac, Mihovil Antičević and Boris Alujević. During 1964 architects Ž. Turketo and M. Antičević created an urban plan for the residential zone based on the award winning design. The residential zone was located in the eastern part of Spinut; the zone of university buildings was envisaged in its northern part, where-

as the sport and recreation zone was situated in the Poljud Bay area. Prior to the completion of the urban design of the residential zone, the Yugoslavian army was given a considerable part of the residential area. Military residential buildings in Spinut were built according to the 1964 competition winning designs by architects Ivo Radić and Ivan Vitić for high-rise buildings and Antun Satara and Lovro Perković for the buildings containing five or less than five floors. Shortly after the urban plan for the residential area had been accepted, the zone of university buildings was converted into a residential one. Architects Frano Gotovac and Vladimir Jaman created a physical plan for the north section of Spinut. Gotovac's buildings erected in the northern part of Spinut gave the entire area the character of a modern city.

Since Gotovac was for a long period of time engaged in the issues revolving around the city stadium in Poljud, his views on the disposition and appearance of the residential buildings, pedestrian zones and generally the urban layout of the entire area were, therefore, closely related to the idea of the sport and recreation zone in the immediate vicinity. By analysing certain Gotovac's buildings in Spinut it is possible to perceive different formal treatment of the buildings and different approach to designing façades.

The residential – commercial twin buildings A-1 and A-2, the so called *Kineski zid* building (Great Wall of China) stretch along the east-west axis and adhere to the existing grid of previously built structures of Spinut. The north façade of the *Kineski zid* is a large surface exceptionally well designed which can be included in the best accomplishments of modern architecture in Split. Replete with restrained and controlled dynamism, the façade was created by using overlapping motifs in several planes which created a complex three-dimensional whole. However, the building is also perceived two-dimensionally due to its geometric features, namely,

its length and height are significantly bigger when compared to its width.

The high-rise buildings B are situated in the north-eastern part of Spinut and make the three slender verticals with which Gotovac closed the residential zone facing east and emphasised its urban appearance. The buildings represent a successful sculptural interpretation of elongated forms. Different heights of their lateral forms contribute to the creation of supple endings of the pronouncedly vertical buildings. These high-rise structures can be taken as Gotovac's typical designs of residential buildings.

The volume of the building C is comprised of two parts which Gotovac interpreted through alternations of vertical and horizontal emphasis. He broke the main body of the building into smaller parts in order to diminish its massive appearance. The C building is laid out perpendicular to the *Kineski zid* and with its central position within the residential zone it divides the zone into two sections. Partial elevation from the ground prevents the building from being a barrier in the middle of the area. By *opening* the ground floor of the building the architect created continuous pedestrian routes in the entire residential area.

Gotovac's buildings erected in Spinut present structures of considerable artistic value and are considered significant accomplishments of modern architecture in Split. Creative endeavours and artistic achievement of architect Frano Gotovac are demonstrated and acknowledged by the Spinut buildings on which he explored the concept of large scale buildings with high habitation density and geometrical articulation of a large scale façade. Compared to the already existing, typically built estates, his works contributed to the organization and urban design of housing estates with high habitation density. It was precisely by designing the buildings in Spinut that he made a significant departure from the usual architectural practice of the period.

VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ

BIOGRAFIJA

BIOGRAPHY

Dr.sc. **VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ**, dipl.ing.arh. Diplomirala je 1997. na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Do 2001. radi u poduzeću „Studio za arhitekturu i urbanizam”, kada se zapošljava na Građevinsko-arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Splitu kao znanstveni novak-asistent kod prof. dr.sc. Darovana Tušeka. Disertaciju „Stambena arhitektura arhitekta Frane Gotovca” obranila je 2010. godine na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu.

VESNA PERKOVIĆ JOVIĆ, PhD, Dipl.Eng.Arch., graduated in 1997 from the Faculty of Architecture, Zagreb University. She worked at the Studio of Architecture and Urbanism until 2001 when she was employed as Professor Darovan Tušek's teaching assistant at the Faculty of Civil and Architectural Engineering, Split University. In 2010, she defended her doctoral thesis "Residential Architecture by Architect Fran Gotovac" at the Zagreb Faculty of Architecture.

